

Glazbena umjetnost
1. razred gimnazije

Renesansa

Pripremila: Antonia Ivandić, prof.

Pojam:

- Riječ renesansa potječe od latinske riječi *rinascere* (preporod, ponovno rođenje).
- Renesansa predstavlja ponovno rođenje antičkog duha.
- Velike kulturne promjene zahvatile su najprije Italiju, a zatim se proširile europskim kontinentom.
- Glavne značajke koje obilježavaju renesansni stil su oživljavanje klasičnih oblika antičke umjetnosti, te snažno isticanje svjetovnog života i važnosti pojedinca.

Opće značajke stila:

- Ideal postaje **svestrani renasansni čovjek** koji sudjeluje u svim područjima života, kako umjetnosti tako i znanosti.
- Leonardo da Vinci najbolji je primjer renesansnog čovjeka (bio je slikar, kipar, arhitekt, znanstvenik i izumitelj).
- Firenca je bila žarište renesansne umjetnosti. Njome je vladala obitelj Medici (klan velikih poklonika mecena umjetnosti).
- Živjeli su kraljevskim životom te su okupljali i financirali mnoge slikare, arhitekte, glazbenike od kojih su naručivali umjetnička djela, želeći pokazati svu raskoš grada i svoje vlasti.
- U razdoblju visoke renesanse (1500.- 1530.) središtem umjetnosti postaje Rim kamo dolaze i tri najveća renesansna umjetnika: Leonardo da Vinci, Michelangelo Buonarotti i Rfaello Santi.
- Pape su ih pozivali i od njih naručivali djela s područja slikarstva, arhitekture i kiparstva.

Pogled na svijet:

- ▶ Tijekom srednjeg vijeka najvažnija grana znanosti bila je teologija- znanost o Bogu.
- ▶ Od nje se u renesansi odvajaju filozofija i znanost, te postaju samostalne.
- ▶ Pod utjecajem humanizma nastaje novo povjerenje u čovjeka i njegov razum.
- ▶ Započinje razdoblje istraživanja koje se temelji na promatranju, iskustvu i pokusu.

Društveno okružje:

- Tijekom 15. stoljeća centri političke moći bili su na sjeveru Europe burgundijski dvor i na jugu Europe Firenca.
- Iz tih središta u ostale krajeve širio se novi stil glazbe, slikarstva i arhitekture.
- Vjerski pokreti bitno su obilježili 16. stoljeće i prekinuli dominaciju katoličke crkve.
- Pobuna Martina Luthera protiv prodaje oprosta grijeha prerasla je u cjelovito osporavanje i novi oblik kršćanstva- protestantizam.
- Engleski kralj Henrik VIII., vođen svojim razlozima, odcijepio je anglikansku crkvu od rimske.
- Katolička crkva pokušava vratiti svoj ugled i jedinstvo.
- U tom smjeru djelovao je Ignacije Loyola osnivanjem isusovačkog reda.

Glazba i društvo:

- Glazba se i dalje dijeli na crkvenu i svjetovnu.
- Najvažnije ustanove koje su zapošljavale glazbenike bile su crkve i dvorovi.
- Mogućnost tiskanja nota utjecala je na porast glazbene pismenosti i popularnost glazbe.
- Glazbenici su djelovali kao pjevači, orguljaši i ostali instrumentalisti, zborovođe, skladatelji, učitelji, graditelji glazbala, tiskari ili glazbeni izdavači.
- U crkvama broj pjevača raste.
- Kraljevi, kneževi i vojvode se nadmeću u želji da na dvoru zaposle najbolje glazbenike.
- Žene, kojima pjevanje u crkvama do tada nije bilo dopušteno, osnivaju u vrijeme kasne renesanse virtuozne pjevačke skupine.

Nizozemski polifoničari:

- Glazbena renesansa traje približno od 1430.-1600. godine.
- Ovo razdoblje obilježeno je djelovanjem **nizozemskih polifoničara**.
- To su skladatelji iz današnje sjeverne Francuske, Nizozemske, Belgije i Luksemburga.
- Nizozemski polifoničari imali su vodeće položaje u katedralama i na dvorovima diljem Europe.
- Nijedan dvor tog razdoblja nije se mogao po raskoši usporediti s burgundijskim.
- Njegovi vladari, vojvode Filip Dobri i Karko Smjeli, okupljali su najpoznatije europske umjetnike.
- Tijekom nekoliko naraštaja nizozemski su skladatelji usavršili polifone tehnike skladanja kojima su postigli glazbeni ideal.
- Predstavnici nizozemske polifonije: Guillame Gufay, Josquin de Pres i Orlando di Lasso.

Glazbene značajke stila:

- **Polifonija**- višeglasje u kojem su svi glasovi ravnopravni.
- **Vokalna polifonija**- doživljava vrhunac u razdoblju renesanse. Skladbe tog vremena su višeglasne, namijenjene zboru a cappella. Zbog toga je renesansa zlatno razdoblje vokalnog višeglasja.
- **Imitacija**- je najvažnija polifona tehnika skladanja. Tema se nakon izlaganja u jednom glasu ponavlja u drugom glasu, dok prvi nastavlja s razvojem samostalne melodijske linije.
- **Polifoni slog**- skladbe obično imaju četiri, pet ili šest potpuno ravnopravnih glasova koji izvode samostalne melodijske linije. Najčešće pritom koriste postupak imitacije.

-
- **Homofoni slog**- sreće se znatno rjeđe i nastaje iz težnje da svi glasovi istodobno izgovaraju slogove riječi, čime tekst postaje razumljiviji.
 - **Tonska građa** - renesansni glazbenici još uvijek koriste stare načine (**moduse**).
 - **Tempo i dinamika**- renesansni skladatelji još nisu zapisivali tempo i dinamiku. Zato danas istu skladbu glazbenici izvode na različite načine, ovisno o osobnom gledištu i doživljaju.
 - **Glazbeni zapis** - koriste **menzuralnu notaciju** koja pored označavanja visine tonova, prvi put uvodi znakove za različito trajanje tonova.
 - Preporuka za gledanje: [Uvod u renesansu](#)